

02_1.4.3 MKR 02_1.3 Žulový vrch

Přírodní charakteristika.

MKR tvoří zalesněný masiv Žulového vrchu v Tanvaldské vrchovině, což je okrsek v jižní a jihovýchodní části Jizerské hornatiny. Vystupuje z urbanizované krajiny Vratislavické kotliny a vytváří její okraj. Členitá kerná vrchovina je zalesněná smíšeným jehličnato-listnatým porostem (smrk, borovice, javor, modřín, buk). V lesích se objevují vrcholové skály, na příkřejších svazích mrazové srázy a sruby s balvanovými haldami a proudy, balvanové sutě. Největší dominantou je Žulový vrch (743 m n. m.), suk tvaru výrazné kupy tvořený granodioritem a žulou zvedající se na jihovýchodním konci krátkého hřbetu. Na jeho svahu se objevují bývalé kamenolomy. Nižší dominantou je Liberecká výšina (546 m n. m.) s rozhlednou. Převážná část území je zalesněná, jen na okrajích se ve vazbě na osídlení objevují trvalé travní porosty a zeleň sídelní, především zeleň zahrad rodinných domů. Lesní plochy směrem k Liberci mají významný rekreační potenciál. Na svazích Žulového vrchu pramení několik potoků (Jizerský, Černý). Na černé Nise, která se místy zasahuje, je vybudována malá nádrž Rudolfov.

Kulturní a historická charakteristika.

MKR je z větší části zalesněné, na západě jej ohraničuje zástavba Liberce, na východě Rudolfov a na jihu Starý Harcov. Starý Harcov, poprvé písemně doložený v roce 1522, vznikl v údolí Harcovského potoka jako ves zemědělců, dřevorubců a uhlířů. Rozptýlená chalupářská zástavba směrem k Rudolfovu typická pro oblast Jizerských hor je však především spjata až s obdobím 19. století. Rudolfov pak souvisí s novou vlnou aktivity vrchnostenského velkostatku kolem poloviny 17. století, kdy panství převzali Gallasové. Nová osídlovací vlna dovršila postup do Jizerských hor, který začal koncem 16. století. Rudolfov byl založen ve výběžku údolí Černé Nisy v roce 1657 vysoko nad Libercem jako ulicová ves v nadmořské výšce cca 630 m n. m. Nad údolím Černé Nisy stojí zbytky skalního hradu Jezdec. Ve 14. a 15. století zde stával strážní hrádek, který sloužil jako obrana zemské stezky vedoucí do Frýdlantu. Na Černé Nise byla v letech 1925–1929 postavena vodní elektrárna, dnes chráněná jako technická památka. V lese je řada drobných památek (Mlynářův kříž, Holubův kříž, Hrob mrtvých mužů, Svojsíkova mohyla). Na Liberecké výšině stojí od roku rozhledna **připomínající středověký hrad z let 1900–1901** a ve svahu pod ní lesní vila Heinricha Liebiega z let 1901–1906. Na Humboldtově výšině stávala v letech 1887–1902 a 1905–1932 dřevěná rozhledna, kterou dnes připomíná pomník.

Vizuální charakteristika.

Lesnatý výběžek okraje Jizerské hornatiny vyplňuje většinu území místa krajinného rázu a rozděluje MKR na dvě části hřbetem, klesajícím od dominanty Žulového vrchu (743 m n. m.) k Liberecké výšině (573 m n. m.). V severní části vytváří Jizerský potok jeho přítoky mohutnou lesnatou kotlinu. V jihovýchodní části se v členitém terénu s osou horního toku Černého potoka rozkládá poměrně volná zástavba Starého Harcova, harmonicky zapojená do krajinného rámce. Partie Rudolfova od České chalupy k vodní nádrži Rudolfov vytváří enklávu s dochovaným charakterem horské vesnice, uzavřené lesnatým rámcem hornatiny. Krajinářsky působivé údolí Černé Nisy je provázáno ulicemi Horská a Kateřinská funkční i nefunkční průmyslovou zástavbou.

MKR 02_1.3 Žulový vrch		Klasifikace znaků		
		dle projevu	dle významu	dle cennosti
Znaky a hodnoty přírodní charakteristiky		+ pozitivní	XXX zásadní	XXX jedinečný
		O neutrální	XX spouštějící	XX význačný
		N negativní	X doplňující	X běžný
1	Členitě vrchovinný kerný reliéf Tanvaldské vrchoviny na okraji Jizerské hornatiny s dominantou Žulového vrchu (743 m n. m.)	+	XXX	X
2	Rozsáhlé mohutné plochy převážně jehličnatých a smíšených lesů (smrk, borovice, javor, modřín, buk ad.)	+	XXX	XX
3	Skalní útvary (skály, haldy, sutě ad.) v lesích vč. kamenolomů a fragmentů těžby kamene	+	X	XX
4	Černá Nisa s v. n. Rudolfovo, Jizerský a Černý potok a řada drobných potoků v pramenné oblasti	+	X	X
5	Louky a pastviny s množstvím nelesní strukturní zeleně na okraji MKR u Rudolfova a Starého Harcova	+	X	X
6	Sídelní zeleň vč. zeleně zahrad a veřejných prostranství (okraj Liberce)	+	X	X
Znaky a hodnoty kulturní a historické charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Částečně dochovaná sídelní struktura pozdně středověkého a novověkého založení (Starý Harcov, Rudolfovo)	O	XX	X
2	Částečně dochovaná a dodnes čitelná urbanistická struktura ulicové vsi Rudolfova a rozptýlené horské zástavby nad historickým Harcovem	+	XX	X
3	Dominanta rozhledny Liberecká výšina z poč. 20. století	+	X	XX
4	Památná místa, kříže a pomníky v lesích	+	X	XX
5	Vodní nádrž Rudolfovo s elektrárnou z let 1925 až 1929	+	X	XX
6	Pozůstatky středověkého strážního hrádku Jezdec	O	X	X
7	Turistická a rekreační tradice ve vazbě na Lidové sady	O	X	X
Znaky a hodnoty vizuální charakteristiky		dle projevu	dle významu	dle cennosti
1	Působivé scenérie horského lesnatého masivu s dominantou Žulového vrchu	+	XX	XX
2	Cenná dominanta Liberecké vyhlídky a působivé místo krajiny s vilou H. Liebige	+	XX	XXX
3	Harmonicky působící zástavba Starého Harcova ve velmi členitém reliéfu	+	XX	XX
4	Dochovaný charakter zástavby horské vsi Rudolfova	+	XX	XX
5	Velmi různorodý a dosti zanedbaný charakter historické průmyslové zástavby v údolí Černé Nisy	O	XX	X

Návrh ochranných opatření:

- Respektovat dochovanou strukturu původní vesnice Rudolfova

- Zachování harmonického charakteru zapojení zástavby Starého Harcova do krajinného rámce
- Vytvářet podmínky pro nové využití zanedbaných historických průmyslových staveb v údolí Černé Nisy